כיתה ט' | ספרות | שיעור 4 מתוך 4 | 45 דק'

ממלכתי וחמ"ד: מתאים לכיתה ט'. היצירות הנלמדות משתנות בין הזרמים ובין בתי הספר; בדקו את רשימת היצירות של בית הספר ושל הפיקוח בזרם שלכם.

חוזרת הביתה: המהפך ומשימת כתיבה

🎯 מטרות השיעור

- התלמידים יסבירו את הסיום ואת משמעות התפוחים שויקטוריה לוקחת איתה
- התלמידים יסכמו את המסע של ויקטוריה כמסע חיצוני ופנימי
- התלמידים יכתבו טקסט טיעוני קצר על שאלה שהסיפור מעורר, לפי מחוון

📚 הטקסט

את הטקסט המלא קוראים מתוך מקראת הספרות של הכיתה או מהאנתולוגיה שבבית הספר. מטעמי זכויות יוצרים מופיעים כאן רק ציטוטים קצרים.

הסיפור פורסם בקובץ "תפוחים מן המדבר" (ספריית פועלים, 1986). כדאי שהתלמידים יקראו את כל הסיפור לפני השיעור השני, או שהמורה יקרא בקול את הפתיחה בשיעור הראשון.

קוראים את סוף הסיפור: ויקטוריה חוזרת לירושלים.

📖 הסבר למורה

בסוף הסיפור ויקטוריה מסכימה שרבקה תישאר בקיבוץ עם דובי, וחוזרת לירושלים בלי בתה ועם שק תפוחים שקיבלה מדובי. מי שיצאה לדרך כדי "להחזיר" את בתה חוזרת אחרת בעצמה.

זהו מסע כפול: חיצוני (ירושלים, הנגב, ירושלים) ופנימי (מכעס ובושה אל הבנה וקבלה). הפתיחה והסיום יוצרים מסגרת: אותה נסיעה, אבל אישה אחרת.

בשיעור כותבים טקסט טיעוני. זו גם הזדמנות לחזור למשפטי הניבוי מהשיעור הראשון: מי צדק, ומה הפתיע?

👩‍🏫 מהלך השיעור (45 דק')

חומרים: מקראת הספרות, משפטי הניבוי מהשיעור הראשון, דף עבודה עם מחוון

1. **פתיחה (5 דק'):** קוראים בקול כמה ממשפטי הניבוי מהשיעור הראשון ומשווים לסוף האמיתי.
2. **הסבר (8 דק'):** מסע חיצוני ומסע פנימי; מבנה מסגרת. משרטטים על הלוח את מסלול הנסיעה ומתחתיו את "מסלול הרגש".

3. **תכנון כתיבה (10 דק'):** בוחרים אחת משתי השאלות בדף העבודה ובונים שלד: טענה, שני נימוקים מהסיפור, משפט סיכום.
4. **כתיבה (17 דק'):** כותבים בדף העבודה. המורה מסתובב/ת ועוזר/ת בניסוח הטענה.
5. **סיכום (5 דק'):** שניים-שלושה תלמידים קוראים את משפט הטענה שלהם; משווים עמדות.

💬 שאלות לניתוח

הבנה (מה כתוב ביצירה?)

- מה ויקטוריה מחליטה בסוף, ומה היא לוקחת איתה הביתה?
- מהי המסגרת של הסיפור?

פרשנות (מה זה אומר?)

- מה מסמלים התפוחים שויקטוריה לוקחת לירושלים?
- במה ויקטוריה של הסוף שונה מויקטוריה של ההתחלה?

הערכה (מה אני חושב/ת?)

- האם לדעתכם ויקטוריה ויתרה על ערכיה, או דווקא מצאה ערך חשוב יותר? נמקו.

💡 הערות למורה

בשאלות ההערכה אין תשובה נכונה אחת; מעריכים את הנימוק ואת הביסוס בטקסט, לא את העמדה.
מומלץ להחזיר את החיבורים עם הערה אחת לשיפור לפי המחוון. אפשרות הרחבה: לצפות בקטע מעיבוד הסיפור לבמה או לקולנוע ולהשוות.

📝 בדף העבודה

הסיום והמהפך: משימת כתיבה: 4 משימות, ומחוון מלא בעמוד השני.

מקורות

- "תפוחים מן המדבר" (ויקיפדיה)
- ספרות בחטיבת הביניים: אתר המפמ"ר במשרד החינוך

מחוון: הסיום והמהפך: משימת כתיבה

1. ב. להסכים שרבקה תישאר בקיבוץ.
2. חיצוני: מירושלים לקיבוץ בנגב וחזרה. פנימי: מכעס, בושה ונחישות להחזיר את רבקה אל הבנה, קבלה ותובנה על חייה שלה.
3. התפוחים הם "מתנה" מעולם האהבה של רבקה ודובי; ויקטוריה לוקחת איתה הביתה משהו מהעולם החדש ומההבנה שקיבלה. לקבל כל פירוש מנומק.
4. **מחוון לכתיבה:**
   - טענה (2 נק'): עמדה ברורה בפתיחה, עונה על השאלה שנבחרה
   - נימוקים וביסוס (4 נק'): שני נימוקים, כל אחד עם דוגמה מדויקת מהסיפור
   - עמדה נגדית (1 נק'): מציג את הצד השני ומשיב עליו
   - מבנה ומילות קישור (2 נק'): פתיחה, גוף, סיום; מילים כמו "ראשית", "יתר על כן", "אולם", "לסיכום"
   - לשון (1 נק'): איות, פיסוק ומשפטים שלמים

ציון מתוך 10.